

Maica Celestina sau povestea unui manuscris

De foarte tânără a venit la mănăstire maica Celestina... Gorjeancă fiind, părinții au dat-o la seminarul de fete de la Mănăstirea Bistrița de Oltenia, unde învăța și se ruga dimpreună cu alte 800 (opt sute!) de fete rămase orfane după cel de-al doilea război mondial. Fiind vremuri tulburi în anii '45 și pentru ca noua stăpânire să nu închidă și Mănăstirea Hurezi, Patriarhia a luat decizia de a le muta pe tinerele fete de la Viforâta și Bistrița la ctitoria brâncovenească. A ajuns astfel și Angela – viitoarea maică Celestina (de la Angela-Angelus-Înger celest-Celestina) – în obștea Horezului. Tatăl ei venea la ea încărcat cu bunătăți în Postul Crăciunului, iar mama de Florii. În 1946 Angela a rugat-o pe mama ei să facă într-un fel și să vină la mănăstire și în Vinerea Mare, fiindcă urma să fie tunsă monahie chiar înainte de sărbătoarea Învierii Domnului. Buna ei mamă a făcut cum a putut și s-a întors să verse lacrimi când fata ei își rostea lepădările. Deși era ultimul lor reazim la bătrânețe, părinții i-au dat binecuvântare să se călugărească, pentru că acesta fusese și sfatul părintelui Arsenie Boca. Cu

ceva timp înainte, fetele de la mănăstire, auzind de harismele cuviosului, au făcut cerere cu toatele, rugând să vină avva Arsenie să le spovedească și să le povățuiască către un drum în viață. Și astfel, tinerei seminariste i-a spus să nu mai plece de acolo, că „în mănăstire va fi viața ei”. „Avea darul înainte-vederii” – își aduce aminte, cu mult fior, maica – „că mi-a dezvelit mie un păcat pe care-l făcusem pe când eram copilă și nu știam că greșisem la vremea aceea! Era un sfânt părintele Arsenie: în toți anii în care am stat în preajma lui, eu nu l-am auzit niciodată să spună o vorbă de prisos! Nu vorbea decât ce trebuia. Nici un cuvânt în plus! Și știa ce aveam pe suflet fiecare!”.

Chipul maicii Celestina se schimbă subit când își aduce aminte de „sfântul Ardealului”: ochii privesc de parte și un surâs îi înseninează fața. Ca și cum nu ar putea vorbi despre el fără să-l vadă...

„Și am rămas acolo la mănăstire, neștiind că, făcând ascultare, Dumnezeu va rândui să ajung peste trei ani în preajma lui. Am făcut o școală de contabilitate după seminar, că așa erau timpurile, ne obligau la o meserie. Pe când a ajuns părintele la Prislop, în 1949, și a strâns o obște de maici pe lângă mama Zamfira, a fost nevoie și de o contabilă la mănăstire. După câteva bilanțuri, am rămas aici, în Țara Hațegului, să-l ajut pe părintele în scriptele economice. Din vremea aceea am început să notăm pe vocabulare – și eu, și maicile – toate predicile și cuvântările părintelui Arsenie. Până într-o zi din Săptămâna Mare, miercurea era, sunt sigură, pentru că în Joia Mare părintele a ieșit din altar și, în fața iconosta-

sului, ne-a citit hârtia pe care o primise cu o zi înainte: trebuia să părăsească mănăstirea în 48 de ore, fiindcă era un element dăunător vieții monahale de la Prislop! Să nu poată face nici măcar Paștile cu noi! Ce câini! Degeaba s-a dus maica Zamfira la Episcopia Aradului: nu se mai putea face nimic! Însă Dumnezeu și părintele n-au voit aceasta și, pe când ne tânguiam noi, a venit în grabă o maică să ne spună că avva a căzut de pe o scară și și-a rupt câteva coaste! Voia Domnului, voia părintelui! A mai rămas astfel cu noi avva încă două săptămâni, până când au venit câțiva indivizi îmbrăcați la costum, cu o căruță, să-l ia. Nu erau atâtea mașini în '52 ca acum: stătea unul în căruță, pe o scândură în față, pe urmă părintele pe a doua și un altul în spatele lui. Mie mi-a dat toate actele contabile și m-a rugat să le pun la punct în două zile, pentru că vor veni în control... Și au venit! Chiar după două zile! Spuneau că *ne-au furat salariile* și eu asta n-am putut răbda, așa că le-am spus că doar cei șase stâlpi ai iconostasului costaseră 30.000 lei (suma totală imputată) cât reprezentau salariile noastre toate, cât despre restul... ce să mai vorbim! Pe urmă n-a mai durat mult și ne-au împrăștiat pe toate. Însă a rânduit bunul Dumnezeu ca tot aici, lângă părintele nostru, să trăiesc și în ziua de astăzi”.

Și trăiește și se roagă maica Celestina, de peste 63 de ani în monahism, anii ei de la naștere fiind puțin trecuți de 80. A avut și are mare evlavie la avva Arsenie Boca, căruia i-a transcris toate predicile pe care le-a auzit ea și, mai apoi, în zilele de restriște, s-a îngrijit să nu se piardă nici un cuvânt de-al părintelui, dactilografiind

toate însemnările din vocabularele de la Prislop. Multe dintre ele le-a mai citit apoi și în *Cărarea Împărăției*, însă ea și-a păstrat cu grijă cuvintele notate în tinerețe ca pe ceva de mare preț, fiindcă ele păstrau încă mult din duhul părintelui Arsenie.

A venit însă la Prislop, acum mulți ani, un om care avea mare evlavie la părintele Arsenie, pentru că de dincolo de mormânt reușise să-l ajute în omorârea unor patimi. Și netrecându-i dórul după sfântul Ardealului, i l-a mai ostit chiar maica Celestina, care, văzându-i râvna, i-a dăruit o copie a manuscrisului. Au trecut alți ani și pentru Nicolae Burdea cuvintele părintelui Boca au devenit litere de lege în viață, iar Prislopul, a doua casă. A citit cu nesațiu și *Cărarea*, și celelalte cărți care au apărut în anii din urmă. Pe urmă s-a gândit că, dacă tot are rostiri ale starețului de la Prislop notate cu grijă la vremea lor, de ce să le țină doar pentru el și maica Celestina? Așa că a întrebat-o mai întâi pe maica dacă e bine să facă publice acele cuvinte ale părintelui Arsenie, iar mai apoi a cerut binecuvântare și de la maica Pavelida, stareța Mănăstirii Prislop (la care îl trimisese „autoarea” manuscrisului după încuviințare). Și așa, fiind de bună seamă și voia cuviosului părinte Arsenie, manuscrisul a luat calea spre *Lumea credinței*, revista la care Nicolae era abonat de câțiva ani buni. Restul... se află în paginile ce urmează...

George Crasnean

Notă editorială

Acest caiet, păstrat cu evlavie și încredințat spre publicare de către Maica Celestina de la Prislop, cuprinde cuvinte ale Părintelui Arsenie (Zian) Boca (1910-1989) dinspre sfârșitul anilor '40 și începutul anilor '50. Știm că multe dintre ele se regăsesc, ca atare sau dezvoltate de autor în anii următori, și în alte volume apărute relativ recent, mai ales în *Cărarea Împărăției* și în *Cuvinte vii*. Cele mai multe sunt variante prime sau intermediare ale unor texte devenite exponențiale pentru gândirea și trăirea duhovnicească a Părintelui Arsenie. Caietul de față ne poate ajuta, nu o dată, să vedem mai bine calea seminței către rodul împlinit: de aceea îl și publicăm sub titlul editorial *Semințe duhovnicești*.

Raportate la amplele și luxoasele volume cu care ucenicii apropiați și urmașii râvnitori au cinstit, cu pricepere și după cuviință, memoria marelui înduhovnicit, paginile acestea reprezintă mai degrabă un soi de compendiu al învățaturii transmise de „sfântul Ardealului” unei posterități foarte felurite. Cei mai puțin dedați cu tomurile masive pot ajunge la esența învățaturii și experienței arseniene și pe această cale mai modestă și mai accesibilă, pe care ne-am străduit s-o netezim editorial,

diortosind cu atenție textul (dactilografiat uneori cu scăpări sau ambiguități involuntare). De câte ori a fost cazul, am confruntat variantele din caiet cu cele din alte surse. Am adoptat ortografia curentă astăzi, am completat și unificat punctuația, am îndreptat tacit erorile sau omisiunile evidente, am dat trimiterile care lipseau la citatele scripturistice. Toate parantezele drepte – destul de numeroase – reprezintă precizări sau compliniri editoriale, care sperăm că vor înlesni lectura pentru toate categoriile de cititori. Spre deosebire de caiet, aici am optat editorial ca toate capitolele să înceapă pe pagină nouă.

Cât de vii și de actuale rămân meditațiile și sfaturile Părintelui Arsenie va putea aprecia fiecare cititor în parte. Fie ca aceste „semințe” să fie aducătoare de rod înnoit în cât mai multe suflete, spre unitatea în Duh a Ortodoxiei românești și spre dreapta cinstire a celui pe care îl așteptăm cât mai curând în sinaxarele noastre, alături de alți mari mărturisitori ai dreptei credințe din greu încercatul secol 20. (R. C.)

Taina răbdării

În lumea aceasta nu poți crede în Iisus fără să fii pedepsit. Scriptura a prevăzut demult cenzura potrivnică, zicând: „Fiule, când vrei să te apropii să slujești Domnului, gătește-ți sufletul tău spre ispită!” (*Sirah* 2, 1). Iar Sfântul Pavel ne previne: „Toți cei ce vor să trăiască cu cernic în (stilul lui) Hristos Iisus, prigonii vor fi” [*II Timotei* 3, 12].

Că doar ucenicii lui Iisus sunt ucenicii iubirii de oameni. Și iubirea e climatul care face posibilă viața oamenilor.

Deci oamenii veacului acestuia vă vor face și vouă ce Mi-au făcut Mie. De m-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă pe Mine M-au denunțat stăpânirii veacului acestuia, și pe voi vor pune mâna și vă vor da în judecăți și temnițe și vă vor duce înaintea regilor *pentru vinovăția Numelui Meu*.

Deci „păziți-vă de oameni!”.

Totuși un rost au și încercările acestea. În încercările acestea veți vedea prezența Mea. Eu voi grăi puternicilor lumii prin voi. Voi grăi și prin răbdarea voastră, care îi va uimi și-i va sili să Mă cunoască pe Mine.

Așa a și fost. Căci mulți tirani s-au îngrozit de răbdarea sfinților și au sfârșit prin a mărturisi și ei pe Hristos.

S-au umplut măsurile și se plinesc vremile

Providența vede timpul în funcție de om. De aceea, fiindcă omul are darul excepțional al făpturilor spirituale, darul libertății deciziei, și timpul are o funcție variabilă în Providență. Dacă „înaintea lui Dumnezeu o mie de ani sunt ca o zi și o zi ca o mie de ani” [*Psalmul* 89, 4; *II Petru* 3, 8], aceasta se datorește și marilor decizii ale libertății omului pe pământ. De aici se înclină lucrurile. De aici răspunderile sunt inevitabile. Libertatea deciziilor omului nu mai poate interveni cu aceeași ușurință în modificarea urmărilor cu necesitate ale acestor decizii. De aceea omul are nevoie de Dumnezeu, garantul libertății sale – și Care are, așa zicând, o libertate mai tare: libertatea absolută a armonizării totale. Libertatea omului cu libertatea lui Dumnezeu sunt în raport cu timpul când [omul] a renunțat la starea libertății paradisiace. De atunci a început omul existența sa în istorie: în „măsurile timpului”, în „împlinirea vremilor”.

Și vremile se umplu cu faptele oamenilor.

Iar „soroacele” sunt în mâna lui Dumnezeu.

Că omul, cu mintea lui, mereu înfruntă în crize timpul în care a căzut. Acestea sunt totodată și limitele naturii omenești în cele bune sau cele rele. Cele bune lungesc „ziua omului” la mii de ani înaintea lui Dumnezeu, pe când cele rele scurtează mia de ani a omului la „Ziua Domnului”.

Iar mia de ani a omului poate fi viața omului pe pământ. El [Dumnezeu] prevede mișcările libertății omenești și de aceea El știe etapele timpului.

Sfântul Nicolae

Sfântul Ierarh Nicolae e unul din cei mai populari sfinți ai creștinismului. Nu e [atât de popular] nici Sfântul Ioan Gură de Aur, a cărui Liturghie se săvârșește mereu. De ce?

Ne-ar putea[-o] spune cele două calități ale marelui ierarh: dragostea de Iisus; dragostea de Adevăr.

Deci, „mila și adevărul”, pe care le-a trăit ca ierarh, l-au făcut mare înaintea lui Dumnezeu, iar Dumnezeu l-a făcut mare înaintea oamenilor.

[Edictul lui] Constantin cel Mare l-a găsit pe Sfântul Nicolae în temniță. Prin edictul lui Constantin de recunoaștere a creștinismului ca religie de stat, la anul 313, Sfântul Nicolae împreună cu toți creștinii de prin temnițele imperiului roman sunt puși în libertate.

La 325, printre cei 318 Sfinți Părinți ai primului Sinod ecumenic de la Niceea era și ierarhul Nicolae.

Soborul s-a convocat pentru a stăvili marea erezie a arianismului, care tăgăduia divinitatea lui Iisus.

Atunci s-a cunoscut râvna sa pentru adevăr, care a trecut măsura. Căci Sfântul Nicolae l-a palmuit pe ereticul Arie pentru hulirea lui că Iisus n-ar fi Dumnezeu, ci numai o făptură a lui Dumnezeu. Hulire vrednică de

bătaie, căci Arie săpa la temeliile creștinismului, în care stătea sau cădea creștinismul, cu dumnezeirea sau nedumnezeirea Întemeietorului său. Deci Sfinții Părinți, amărându-se pentru palma Sfântului Nicolae [dată lui Arie], i-au luat omoforul arhieriei. La porunca Maicii Domnului i l-au dat înapoi. De atunci e zugrăvită Maica Domnului și Domnul Hristos cu omoforul pe icoana Sfântului Nicolae.

Iată deci pasiunea pentru adevăr cum n-au mai avut-o ceilalți Sfinți Părinți!

Tot aici se pot socoti și intervențiile energice ale sfântului, când în două rânduri erau condamnați la moarte niște nevinovați și i-a scăpat. Inima lui era o mare în care se revărsau toate lacrimile pământului.

Așa, odată, într-o mare secetă, a aprovizionat cu grâu cetatea sa, scăpând-o de foamete.

A scăpat de mizerie și păcat trei fete sărace, înzestrându-le pe ascuns, ca să se poată căsători.

Inima lui de părinte al creștinilor a ars ca o făclie. Poate că și aici stă o taină a sfințeniei lui: capacitatea lui de suferință, suferință pe care o aduna de la toți, [ceea ce] îi făcea iubirea mai strălucitoare; și care apoi mai multă suferință atrăgea, sporind focul iubirii sale de oameni.

Suferința și iubirea cresc în progresie.

Iată o taină a luminătorilor lumii. Aceeași explicație au și toate minunile ce le-a făcut Dumnezeu ca răsplată a oamenilor pentru dragostea lor de marele ierarh. Căci Dumnezeu e făcătorul de minuni întru Sfinții Săi. Iar marea minune – și din ce în ce mai rară între oameni